ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2020/HC-A/197
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު، ގއ. ކޮލަމާފުށި، މާވަރު
- **އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:** ޙަސަން އިބްރާހީމް، ގއ. ގެމަނަފުށި، އިރުމަތީގެ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ބިމާއި އިމާރާތްތައް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2020/HC-A/213
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޙަސަން އިބްރާހީމް، ގއ. ގެމަނަފުށި، އިރުމަތީގެ
- **އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:** މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު، ގއ. ކޮލަމާފުށި، މާވަރު
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ބިމާއި އިމާރާތްތައް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހީބާނާޒް ފަރީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 15 މުޙައްރަމް 1446 / 21 ޖުލައި 2024

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 ގެ ގޮތުގައި
ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

20	ސަފަރު	1442
07	އޮކްޓޫބަރު	2020

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ގެ ގޮތުގައި
ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

03	ރަބީޢުލްއައްވަލް	1442
20	އޮކްޓޫބަރު	2020

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 1175/Cv-C/2019
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- މައުޟޫޢު: ބިމާއި އިމާރާތްތަކާއި ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 14 މާރޗް 2019
- ނިމުނު ތާރީޚު: 25 ޖޫން 2020

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 ގެ މައްސަލަ

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible]، [illegible]
ވަކީލު: [illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
ޙަސަން އިބްރާހީމް، [illegible]، [illegible]
ވަކީލު: [illegible]

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ގެ މައްސަލަ

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޙަސަން އިބްރާހީމް، [illegible]، [illegible]
ވަކީލު: [illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible]، [illegible]
ވަކީލު: [illegible]

[illegible]

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނުގެ ރައުޔު (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް އަދި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޣަނީ މުޙައްމަދު ތާއީދު ކުރައްވައެވެ.)

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތެވެ.

2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި ގއ. [illegible]، [illegible]، މުޙައްމަދު [illegible]ގެ[1] (މީގެ ފަހުން "މުޙައްމަދު [illegible]"ކަމަށް ބުނެވިފައި) ފަރާތުން، ގއ. [illegible]، [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ[2] (މީގެ ފަހުން "ހަސަން އިބްރާހީމް"ކަމަށް ބުނެވިފައި) މައްޗަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

3. އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި، ގއ. [illegible]، [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން، ގއ. [illegible]، [illegible]، މުޙައްމަދު [illegible]ގެ މައްޗަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާއެވެ.

---

[1] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A032781.

[2] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A085814.

4. މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ދެ ޤަޟިއްޔާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ދެ އިސްތިއުނާފު ކަމަށްވުމާއި، އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ މައުޟޫޢު އެއްގޮތްވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަޙުކާމު ސާބިތު އަދި އިތުރު ފަރާތްތަކެއް ވ. ފަރާތަ ކޮށްދިނުމުގެ ޖަމާޢަތުގެ ޤާނޫނީ މިސާލު[3] ޤަޟިއްޔާގައި މިފަދަ މައްސަލަތަކަށް ހިންގުމުގެ ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ "މައްސަލަތަކަށް ފަސްޖެހުމުގެ މަޖިލިސް އުސޫލުތަކާބެހޭ އުސޫލު"[5] އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މައްސަލައަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ ފަސްޖެހުމުގެ އުސޫލުތަކުން މި 2 (ދެ) ވަނަ އުސޫލުގައި ކަމަށްވާތީ، "ސަރީޙަކޮށް ނިމުނުގޮތް" އެއްނިންމުމުގެ ގޮތުގައި ދިއުން ބަލައިގަތުމަށް އެއްގޮތަށް މި ނިންމުން ދެންނެވިއެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަނޑައެޅިފައިވާގޮތް

5. ވ. ބޮއްޓޫ، މާލެ، މުހައްމަދު ރިޟާއަށް ވ. ބޮއްޓޫ އުވިޔާ ގޭގެ ވެރިފަރާތުން ވާރިސުން، ވ. ބޮއްޓޫގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގެ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓް، ވ. އަޒީޒީމާގެ، މާލެ، ޒުހައިރު ޙަލީމަށް[6] 20 ޑިސެމްބަރު 2015 އިން ފެށިގެން 2 (ދެ) އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ކުއްޔަށް ދީފައިވެއެވެ.[7]

6. ވ. ބޮއްޓޫ ހިޔާ ގޭގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހުރި 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރި އަދި ސިޓިންގ ރޫމް ހިމެނޭ އެޕާޓްމަންޓް ގ. ކޮއްޓޭވިލާ، މާލެ، މުހައްމަދު އަޝްރަފުއަޙްމަދަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް މުހައްމަދު އަޝްރަފުއަޙްމަދާއި، ވ. އަޒީޒީމާގެ، މާލެ، ޒުހައިރު ޙަލީމް ދެމެދު 15 މާރިޗު 2016

---

[3] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2018/SC-A/31 ޤަޟިއްޔާ.

[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/31 ޤަޟިއްޔާގެ 13 ވަނަ ނުކުތާ.

[5] ފެމިލީކޯޓުގެ ޕްރެކްޓިސްޑިރެކްޝަނުގެ ނަންބަރު FAM/2021/02 (27 ޖަނަވަރީ 2021) ޗާޕްޓަރ.

[6] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭކާޑު ނަންބަރު A047851.

[7] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހެޅި ލިޔެކިޔުންތަކުގެ ތެރޭގައި، މުހައްމަދު ރިޟާއާއި ޒުހައިރު ޙަލީމް ދެމެދު 20 ޑިސެމްބަރު 2015 ގައި ހަދާފައިވާ "Lease Agreement" ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި މިކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ "ސަރީޙަކޮށް ނިމުނުގޮތުގެ ތަފްޞީލު" ގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ދުވަހު އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[8] އެ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ އެ ތާރީޚުން ފެށިގެން މީލާދީ 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް އެނގެއެވެ.

7. އެއަށްފަހު، މ. ބޮޑުޒާ ހިޔާގެ 08 (އަށެއް) ވަނަފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 03 (ތިނެއް) ކޮޓަރި އަދި ސިޓިންގްރޫމް ރިސެޕްޝަނެއް ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ގއ. ކޮލަމާފުށި، ފާޚާނާ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާއި ގއ. ގެމަނަފުށި، އިރުމަތީގެ، ޙަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު 01 މެއި 2016 ގައި އެއްބަސްވުމެއް ވެފައިވެއެވެ.[9] އެ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތަކީ 01 މެއި 2016 އިން ފެށިގެން 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހެވެ.[10] އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށް ދޭ އިމާރާތުގެ 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖުމްލަ ކުއްޔަކީ 450,000/-ރ. (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ކަމަށާއި، އަދި އެ ތަނަށް ވަންނައިރު އެޑްވާންސްކޮށް 450,000/-ރ. (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ދިނުމަށް 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެތެރޭ އެއްވަސް ކުއްޔެއް ދޫނުކުރެވޭކަމުގައި އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[11]

8. މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާއި ޙަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު 01 މެއި 2016 ދުވަހު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޙަސަން އިބްރާހީމް، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނަށް 14 މެއި 2016 ދުވަހު

---

[8] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ދަޢުވާގައި ޙަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަވާބާއެކު ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުގައި، އެޓޭޗްމަންޓް 3 ގެ ގޮތުގައި ޙަސަން އަފީފާއި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާ ދެމެދު 15 މާރިޗު 2016 ދުވަހު ވެފައިވާ "މ. ބޮޑުޒާ ހިޔާގެ ތިރީގައި ހަދާފައިވާ ބިލްޑިންގެ 8 ވަނަފަންގިފިލާގެ 3 ކޮޓަރި އާއި ސިޓިންގްރޫމް ބިނާކުރުމުގެ އެއްބަސްވުން" ހިމަނާފައިވެއެވެ. އަދި މިކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ދަޢުވާގެ "ޝަރީޢަތް ހިނގުމުގެ ރިޕޯޓު"ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[9] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ދަޢުވާގައި ޙަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަވާބާއެކު ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކުގައި އެޓޭޗްމަންޓް 1 ގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާއި ޙަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު 01 މެއި 2016 ވެފައިވާ "މ. ބޮޑުޒާ 8 ވަނަފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 ކޮޓަރިއާ ސިޓިންގްރޫމް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ އެއްބަސްވުން" ހިމަނާފައިވެއެވެ. އަދި މިކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ދަޢުވާގެ "ޝަރީޢަތް ހިނގުމުގެ ރިޕޯޓު"ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

[10] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާއި ޙަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު 01 މެއި 2016 ވެފައިވާ "މ. ބޮޑުޒާ 8 ވަނަފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 ކޮޓަރިއާ ސިޓިންގްރޫމް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ އެއްބަސްވުން"ގެ 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[11] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާއި ޙަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު 01 މެއި 2016 ވެފައިވާ "މ. ބޮޑުޒާ 8 ވަނަފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 ކޮޓަރިއާ ސިޓިންގްރޫމް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ އެއްބަސްވުން"ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

225,000.00ރ (ދުއިލައްކަ ފަންސަވީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ދިނުމަށެވެ.[12] އަދި އެގްރީމަންޓްގެ ޖުމްލަ ކުއްޔަކީ 450,000.00ރ (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ކަމަށާއި، ބާކީ 225,000.00ރ (ދުއިލައްކަ ފަންސަވީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ދޭއި މަހުގެ ނިޔަލަށް ދައްކާނެކަމުގައި "ޕޭމަންޓް ވައުޗަރ"ގައިވެސް ހަސަން އިބްރާހީމް ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ.

9. ހ. ބޮއްދޫ ކިޔާ ގޭގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި ސަރވިސްރޫމް ހިމެނޭ ބައި ކުއްޔަށްދިނުމުގެ ޢަޤްދު 01 މޭ 2016 ދުވަހު ހަސަން އިބްރާހީމާއި މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ ދެމެދު ވުނު އެއްބަސްވުމާ މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހަސަން އިބްރާހީމް ދައްކާފައިވާ ފައިސާއާއި، މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ [illegible] ސަބަބުން ހަސަން އިބްރާހީމަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށްޓަކައި ހަސަން އިބްރާހީމް، މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ މައްޗަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރިއެވެ.[13] އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ބަލާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތުގައެވެ.

10. އެ ދަޢުވާގައި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ހަސަން އިބްރާހީމާއި މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ ދެމެދު ހ. ބޮއްދޫ ކިޔާ ގޭގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި ސަރވިސްރޫމް ހިމެނޭބައި ކުއްޔަށްދިނުމުގެ ފައިސާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތުން ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible]، އެކަން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޔަށްދިނީ ހ. ބޮއްދޫ، މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްޢަޒީޒުގެ ފަރާތުން ފައިސާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމުގެ ނޯޓިސް ދީފައިވާކަމަށާއި، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ޙައްޤުގައި [illegible]، އެހެން [illegible]

---

[12] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] އެގްރީމަންޓް 2 ގެ [illegible] ހިމަނާފައިވެއެވެ. "Payment Voucher" މިކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ "[illegible]" ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[13] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ "[illegible]" ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު.

[illegible] އެއްވެސް ރައްދެއް [illegible].[14]

11. ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] 900,000.00ރ (ނުވަލައްކަ ދިވެހި ރުފިޔާ)އާއި، [illegible] 225,000.00ރ (ދެލައްކަ ފަންސަވީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ)އާއި، ޖުމްލަ 1,125,000.00ރ (އެއްމިލިއަން އެއްލައްކަ ފަންސަވީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ހޯދުމަށެވެ.[15]

12. އެ [illegible] 450,000.00ރ (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) [illegible].[16]

---

[14] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 [illegible] "[illegible]" ގެ 2 ވަނަ ނުކުތާ.

[15] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 [illegible] "[illegible]" ގެ 2 ވަނަ ނުކުތާ.

[16] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 [illegible] "[illegible]" ގެ 3 ވަނަ ނުކުތާ.

ސިވިލް ކޯޓުން ވަޒަންކުރި ނުކުތާތައް

13. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

13.1. މ. ބޯއްޗޫ އެވެރިއާ ގޯޅިގައި ހަދާފައިވާ ޢިމާރާތުގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި ސިޓިންގ ރޫމް ހިމެނޭބައި (އެޕާޓްމަންޓް) ކުއްޔަށް ދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން 01 މެއި 2016 ދުވަހު މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤާއި ހަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ކުއްޔަށްހިފި އިމާރާތް ހަސަން އިބްރާހީމް ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހަސަން އިބްރާހީމާ ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން ހަސަން އިބްރާހީމްގެ އިޢުތިރާފުން އެނގެން އޮންނަކަން.

13.2. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދިން އިމާރާތް ހަސަން އިބްރާހީމް ބޭނުންކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭފަދަ އެއްވެސްކަމެއް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމާއެކު، ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު ޚިލާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible].

13.3. މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން އަމަލުކުރިގޮތުގެ ސަބަބުން ހަސަން އިބްރާހީމަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

13.4. ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހަސަން އިބްރާހީމާ ހަވާލު ކޮށްފައިވާ އިމާރާތް އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގައި ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] އިމާރާތުން [illegible] އެ އިމާރާތް [illegible] އެ އިމާރާތުގެ [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

13.5. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އެ އިމާރާތް ބޭނުން ކޮށްފައިވާކަމަށް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްއާ [illegible] މުއްދަތަކީ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް [illegible] ހެކިތަކުން ސަރީޙަކޮށް ސާބިތުވާކަން.

13.6. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްއަށް އެޕާޓްމަންޓް އިމާރާތުގެ ކުލީގެގޮތުގައި ހިފައިވާ 225,000.00ރ (ދުއިސައްތަ ފަންސަވީސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ގެ ތެރެއިން، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އެ އިމާރާތް ބޭނުންކުރިކަން ނުވަތަ ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] ހުރިކަން [illegible] ހެކިތަކުން ސަރީޙަކޮށް ސާބިތުވާ 1 (އެކެއް) އަހަރުގެ ދުވަހު ކުއްޔަށްވާ 150,000.00ރ (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އުނިކުރުމުން ބާކީވާ 75,000.00ރ (ހަތްދިހަ ފަސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ)އަކީ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްގެ ފަރާތުން ހަސަން އިބްރާހީމްއަށް ދޭންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން.

13.7. [illegible] ފައިސާ 25 ޖޫން 2020 އިން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓަށް ފައިސާ ދައްކަމުންގޮސް، މިހާރު 2 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ކުލިގައި 75,000.00ރ. (ހަތްދިހަ ފަސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) ދައްކާ ހަވާލުކުރުމަށް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްއާ އަންގައިފައިވާކަން.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 މައްސަލާ

14. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 މައްސަލާ ނިންމާފައިވާގޮތް ޝަރީޢަތާއި އަދި ޤާނޫނީ [illegible] ނުވާކަމަށްވުމުން، އެ ނިންމުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވީ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްގެ ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި 2 (ދޭއް) ނުކުތާއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

14.1. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)[17]ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްނުލާ މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ؛ އަދި

14.2. ދެފަރާތުގެ ދެމެދު މ. ބޮއްޖޫ ހިޔާ ގޭގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ކަރާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި ސިޓިންގ ރޫމް ހިމެނޭގޮތަށް (އެޕާޓްމަންޓް) އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް އެ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތްކޮށްނުލާ މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

15. **ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ** ތަފުސީލުކުރުމުން މުރާޖަޢާކުރެވުނު ބޭނުމުގައިވަނީ، ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު އެއްގޮތް ގޮތުގެމަތިން އެކުލަވާލެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށްވާއިރު، ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކުލި ފައިސާ އަދާ ކޮށްފައިނުވާތީ، ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ކޮށްފައިވާގޮތަށް ކުލި ފައިސާ ދައްކަން ޖެހޭކަމަށް ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ހުރިކަމެވެ. ނަމަވެސް، މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމުގައެވެ.

16. އެގޮތުން، ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފުގައި އެދުނު އެވަނީ ކުއްޔަށް ހިފުމުން ބަހައްޓާ ކުލި ފައިސާ އެއްބަސްވުމުގައިވާ، -/450,000.00ރ (ހަތަރުލައްކަ ފަންސާސްހާސް ދިވެހި ރުފިޔާ) އެއްފަހަރާ ދެއްކުމުން 3 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ކުއްޔަށް މަހަކަށް -/12,500.00ރ (ބާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިވެހި ރުފިޔާ) ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ބަސަކުން އިޤްރާރު ދައްކާފައިވާ އުޖޫރައިން ދެއިރުކޮޅުގައި ކަމަށްވާއިރު، އެކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމުގައެވެ.

17. **ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ** ތަފުސީލުކުރުމުން މުރާޖަޢާކުރެވުނު ބޭނުމުގައިވަނީ، ދެފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ބަސަކުން ދޫކުރުމުން ކުއްޔަށް ހިފުމަށް އިޤްރާރުވެ، ބަސަކުން ދޫކުރުމުގެ ކުރިން ކުއްޔަށްދޫކުރި 1 (އެކެއް) އަހަރުގެ

---

[17] މިގޮތުން "ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު"ކަމަށް ބުނެވިފައެވެ.

މުއްދަތަކަށް ސާބިތުވާކަމަށާއި، ޙަސަން އިބްރާހީމް އަޙުމަދު ނުކުންނަކަށް ވިޔަފާރި

އެޖެންސީއާއި ގުޅޭ އެއްބަސްވުން އިންތިޒާމުކުރުމުގައި ނުވާތީ، އެފަދަ ތަފާސްހިސާބު ބަލަހައްޓާފައި

ނުވާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ތަން ބޭނުންކުރުމާއި މުއްދަތަށް 12,500.00ރ

(ބާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ ނުލާރި)ގެ ޖޫރިމަނާ އަދި ކަނޑައަޅައި ބާކީވާނެ ދައްކަވަން ބުނެވޭ

ކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

17.1. އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ކުއްޔަށް ދީފައިވާ ތަން

އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ އަޅުވާނަމަ ނުވަތަ އެގްރިމެންޓްގައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން

ތަން ހުސްކުރުން ކުއްޔަށް ދިން ފަރާތުން އަންގާ ނޯޓިސް ބާވަތުގައި ކުއްޔަށް ދީފައިވާ

ތަނާއި އެއްޗެހިތަކުގެ ތަންމަތި އިތުރު އަދަބުތަކުގައި ދިނުމުން ނުވަތަ ބާކީ މުއްދަތުގެ ވައިސް

12,500.00ރ (ބާރަހާސް ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ ނުލާރި)ގެ ޖޫރިމަނާ ދިނުމަށް ކުއްޔަށް ދޭ

ފަރާތުން އެއްބަސްވާ"ކަމުގައި ކަމަށާއި، ޢަސަލު ޢިބާރާތް ތަން ދޫކުރައިލުމަށް މުއައްމަލު

އެބުރިއަރާފުން އަންގައިދިން ނޯޓިސްގެ ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، އެއްބަސްވުމަށް

އަމަލުކުރަން ތަން ދޫކުރާ ބާވަތުގައި އެކަށީގެން ބަދަލު ނަގައިދޭންޖެހޭ އެއްބަސްވުމަކީ، ދެ

ފަރާތުގެ ވަކިވި އެއްބަސްވުމަށް ބާޠިލު ނުކުރެވޭނެއެވެ.

17.2. އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ބަލައިގަތް ޢަސަލު ޢިބާރާތް ދައްކާފައިނުވާކަން

ކަނޑައަޅައި، އެއްބަސްވުމުގައި އެއްބަސްވެފައިވާ އަދި ދައްކާފައިވާގޮތް ތަފްޞީލުކޮށް، ދެ

ފަރާތް ބުނުނު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 12,500.00ރ (ބާރަހާސް

ފަސްސަތޭކަ ރުފިޔާ ނުލާރި)ގެ މައްސަލަ ސަރުކާރުން ބަލައިގަތުމަށް ކޮންމެހެން ކަނޑައަޅާކަށް އެނގެން

ނެތުމަށް، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފު ވާ މުއްސަނދި ނިންމާފައިކަން ދެކޭގޮތް ކަމުގައިވާކަމުގައެވެ.

މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން ނުކުތާ

18. މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން އުފުލައިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އާ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓާ ޤާނޫނާއި ދިފާޢުގެ ދުވަސް ވަކީލާ އެއްބަސްވުމާ މިފަދަ، އަދި މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭ މިންވަރަށް ނުބަލައިގެން ކަނޑައަޅައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާތިލްކޮށްދިނުމަށް ކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު ހުށަހެޅި ކޯޓުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި މައްސަލައަށް ގުޅިގެން ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު ކަމުގައި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވާ އެ ފަރާތުގެ އަސްލު މަތީ ބަޔާނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ފައިސާ ދެއްކުމަށް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަނޑައެޅުން ބާތިލްކުރުމަށް ކަމުގައެވެ.[18]

ބަޔާން އިސްލާޙުގެ ހައްގު[19]

19. **ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ** ޚުލާޞާގައި ބަޔާން އިސްލާޙުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ސާފުކުރައްވާފައިވެއެވެ. ސަބަބަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ބަޔާން އިސްލާޙުގެ ފަރާތުން ކޮންޓްރެކްޓާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި ނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ބަޔާން އިސްލާޙު ދެއްކި ފައިސާއިން 1 (އެކެއް) އަހަރުދުވަހަށްވާ ފައިސާ އުނިކޮށް، ބާކީފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ކަމުގައެވެ.

20. ބަޔާން އިސްލާޙުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަޔާނުގައިވާ ގޮތުން، 01 ޖޫން 2016 އިން ފެށިގެން މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުއަށް

---

[18] މިފަދައިން މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ހިއުރިންގްގެ ކޯޓުގައި 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2021 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައެވެ.

[19] ބަޔާން އިސްލާޙުގެ ފަރާތުން ޚުލާޞާ ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ 06 އޮކްޓޫބަރު 2021 ވަނަ ދުވަހު ސަފްހާގެ ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

މ. ބޮއްޓޫ ހިރާގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި ސިޓިންގ ރޫމް ހިމެނޭގޮތަށް (އެޓޭޗްޑް ބާތްރޫމް) ކުއްޔަށް ދޫކުރުމުގެ ކަރާރެއް އަދި ކަރަސްފަތްތަކާއި ނުކުތާކުރުގައެވެ.

21. **ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ** ޚުލާޞާގައި ދަޢުވާ އިބްތިދާއީގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އެތަން ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ ކަރާރު ހިންގައިދިނުމުގައި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ބާރު ގެއްލުމުން އެކަން މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު އެނގިފައިވާކަމާއި، އެ ފަރާތަށް ކޮންޓްރެކްޓް އިޖުރާއާތް ސިޓީއެއް ހުށަހެޅިފައިވާކަމާއި، ދަޢުވާ އިބްތިދާއީ ފަރާތުން އެ ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކާފައިނުވާކަމާއި، ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ވެވުނު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް، ދަޢުވާ އިބްތިދާއީގެ ފަރާތުން 250,000.00ރ (ދެލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އަނބުރާ ދިނުމަށް ސިވިލް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމުން، އެ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމަށް އެދިފައިވާކަމެވެ. މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން އަނބުރާދޭން ނުޖެހޭނެކަމަށް، އެ އަމުރު ބާޠިލުކުރުމަށް ސާބިތުކުރުމަށް ނުކުތާތަކެވެ.

22. އެގޮތުން އެ ފަރާތުން ސިޓީއެއް ފޮނުވާފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވީނަމަވެސް، އެ ސިޓީއެއްވެސް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ޤަބޫލު ކުރައްވާފައިނުވެއެވެ. އެގޮތުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވިކަމުގައެވެ. އެހެންކަމުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ވަކާލާތުގައި އެ ފަރާތުން ނުބެލެހެއްޓިކަމުގައި، ދަޢުވާ އިބްތިދާއީގެ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭކަމަށް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު ދެކެނީ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ސިޓީ ފޮނުވާފައިނުވާކަމާއި، އެ ދެމެދު ކުރުމަށް ހިއްސާކުރުމުގެ ފައިސާ ދެ ފަރާތުން ހަމަޖެހިފައިވާތީއެވެ.

23. ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދު ކަރާރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު ވަކީލުކޮށްފައި އެ ފަރާތުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ރޭވުނު އެ ފަރާތުން ފައިސާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ކަރާރާއި ޚިލާފަށް ދަޢުވާ އިބްތިދާއީ ބެލެހެއްޓުން އަންގާފައެވެ. އެހެންކަމުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނު މ. ބޮއްޓޫ ހިރާގެ 8 (އަށެއް) ވަނަ ފަންގިފިލާގައި ހަދާފައިވާ 3 (ތިނެއް) ކޮޓަރިއާއި

ސިޓިންގެ ތާރީޚު ހިފެހެއްޓުމަކީ (އެޑްޖަރންމަންޓް) ކުއްލިން ދިނުމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ނުބެލެވޭ ޒާތުގެ މިންގަނޑެއް އިސްތިސްނާކުރެވިދާނެއެވެ.

24. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން އެދިވަޑައިގަތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން އިސްތިއުނާފުކުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާއާއި، މި ޤަޟިއްޔާއަކީ އެއްގޮތަކަށް ހިނގާ ޤަޟިއްޔާތައް ކަމަށްވުމުން، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާގައި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން އެދިވަޑައިގަތީ ވަކިން ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައެވެ.

25. މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާގައި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން އެދިވަޑައިގަތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށާއި، ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާއާއި މުއްދަތު އިސްތިޢުނާފުގެ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުދޫކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމަށެވެ.[20]

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާ

26. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ، އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފަށް ކުރިމަތިލައި ހަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި 5 (ފަހެއް) ނުކުތާއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

26.1 ދައުވާގައިވާ އެޕާޓްމަންޓަކީ ގ. ބޮޑުގެ، މަޖީދީމަގު [illegible]، ހ. [illegible]، [illegible] އަލިއަށް ކުއްޔަށް ދިނުމަށްޓަކައި ކުރެވިފައިވާ، އެ އެއްބަސްވުމުން [illegible] [illegible]

---

[20] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރައްވައި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުގެ [illegible] [illegible] [illegible]" ގައި [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން [illegible].

މުޙައްމަދު ރިޔާޟް، ހުސައިން އަމީން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއަކީ، އެ އެއްބަސްވުން [illegible] ވެފައިވާކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވާފަދަ ހުއްޖަތެއް [illegible] [illegible] ނޫންކަމަށް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުއްވާފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ނޫންކަމަށެވެ.

26.2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ރިޔާޟްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުއްވާފައިވަނީ އެއްވެސް ހެއްކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން ނޫންކަމުގައިވާތީ، އެ ކަނޑައެޅުއްވުން ރަނގަޅު ނޫންކަމަށެވެ.

26.3. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހަށް [illegible] ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުމުގައި ކަނޑައެޅުއްވުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ ހަމައެކަނި މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] އެކަށީގެންވާތީ، އެކަމަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ، އެފަދައިން އެއްވެސް ހެއްކެއްނެތި ކަނޑައެޅުމުގައި ކަނޑައެޅުއްވުން ރަނގަޅު ނޫންކަމަށެވެ.

26.4. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން [illegible] ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅުއްވާފައިވީނަމަވެސް، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތް ކުރެއްވުމެއް ނުވިކަމަށެވެ. އަދި

26.5. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] ވީ މުއްދަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކުރި ދެއްކި [illegible] [illegible]، 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ކުރި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ދެއްކި [illegible] އިންކާރުކޮށްފައިވާ މި [illegible] ރިޢާޔަތް ކުރެއްވުމެއް ނުވިކަމަށެވެ.

27. ފުރަތަމަ އިސްތިޢުނާފުގައި ނުކުތާ [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ދަޢުވާގައިވާ [illegible] ދ. [illegible]، މުޙައްމަދު ރިޔާޟް ދ. [illegible]، ހުސައިން އަމީން [illegible]

[illegible]

28. [illegible] 12 [illegible] 2016 [illegible] 01 [illegible] 2016 [illegible]

29. [illegible] 4 [illegible]

30. [illegible] 1 [illegible]

ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ހަމައެކަނި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ [illegible]. އަދި އެކަމަށް [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށެވެ.

31. ހަތަރުވަނަ އިސްތިއުނާފީ **ނުކުތާ** ތަފްސީލުކުރަމުން ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން ހަސަން އިބްރާހީމްއަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާކަމަށެވެ.

32. ފަސްވަނަ އިސްތިއުނާފީ **ނުކުތާ** ތަފްސީލުކުރަމުން ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، [illegible] [illegible] "[illegible]-7"އަށް [illegible]، [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] ފައިސާއިން 1 (އެކެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible]

33. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިހުރި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު [illegible] [illegible].

މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ ޙައްޤު

34. މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ ފަރާތުން [illegible] ޖަވާބު [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

35. މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 12 [illegible] 2016 ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] ފަރާތުން މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

36. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

37. މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާގުގެ [illegible].

[illegible]

38. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible]

39. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible]

40. [illegible]

41. [illegible]

42. [illegible]

މުއްދަތު ދެނެގަތުމުގެ ބޭނުމަށް [illegible] ހަވާލުކުރިންތޯ ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން، ހަވާލުކުރީ މުހައްމަދު ރިޔާޒްގެ [illegible]، ހަވާލުކުރީ [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގައި ތަންދޫކުރާއިރު އަދަދު [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ.

43. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] މުއްދަތަކަށްތޯ މުހައްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ކިބައިން [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible]، ހަސަން [illegible] [illegible] މުހައްމަދު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ.

44. 2016 ވަނަ އަހަރު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] 2019 ވަނަ އަހަރު ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible].

45. [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible]، 2016 ވަނަ އަހަރާއި 2019 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާގުޅޭ

46. ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޝަރުޠުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި، ކޮންޓްރެކްޓަރަށް ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ނުވަތަ ދެފަރާތުގެ ވިޔަފާރީގެ ދެމެދުގައި، އެއްބަސްވުމާ އެއްބަސްވުމުގައިވާގޮތަށް ބިނާކުރަމުންދެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[21] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި [illegible] ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] ހިމެނޭ ކޮންޓްރެކްޓުގެ [illegible] ކަނޑައަޅާފައެވެ. އަދި އެ ޤަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި، އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން އުފެދޭ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާ އިލްތިޒާމުތައް [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ހިމެނޭ ބައިވެރިންނަށްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

47. މި ޤަޟިއްޔާގައި ވެސް ކޮންޓްރެކްޓުގެ އެއްބަސްވުން [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްއާ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ޙުކުމްކޮށްފައެވެ. އެހެންކަމުން، [illegible] އެއްބަސްވުމާ ޙުކުމްގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ދެފަރާތުގައިވާ [illegible] އިލްތިޒާމުތަކެވެ.

48. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކުގައި، [illegible] އެއްބަސްވުމާ ޙުކުމްކޮށްދީފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓުގެ [illegible]. އަދި އެކަން [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ނުކުރެވެއެވެ.

49. ހަސަން އިބްރާހީމް ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ޙުކުމްގައި [illegible]. އެ އެއްބަސްވުން [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްއަށް

---

[21] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/41 ގެ ޤަޟިއްޔާ.

އަންގާފައިނުވެއެވެ. ހަސަން އިބްރާހީމްއާއި މުޙައްމަދު ރިޔާޒްއާ ދެމެދު، ނުވަތަ ހަސަން އިބްރާހީމްއާއި ހުސައިން އަލީއާ ދެމެދު، އިއްތިޞާލެއް ނުވަތަ [illegible] ކުރައްވާފަދަ [illegible] [illegible] ގުޅުމެއް އުފެދިފައިނުވެއެވެ. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ރިޔާޒްއާއި ހަސަން އިބްރާހީމްއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމްއާއި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއްނެތެވެ.

50. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާގައި، ހަސަން އިބްރާހީމްއާއި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible] އެއްބަސްވުމާ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު އެއްބަސްވުން [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމަށް [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު ރިޔާޒްއާއި ހުސައިން އަލީއާ ދެމެދު [illegible] [illegible] ގުޅިގެން ހަސަން އިބްރާހީމްއާއި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއް ނެތެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ. [illegible] ހަސަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

51. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] އިސްތިޢުނާފު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހަސަން [illegible]

ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[22]

ޙަސަން އިބްރާހީމާއި މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ޙަސަން އިބްރާހީމާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

52. ޙަސަން އިބްރާހީމް ސިވިލް ކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ އަމަލުތައް ބިނާވެގެންވަނީ ޙަސަން އިބްރާހީމާއެކު އެއްބަސްވުމުގެ ގުޅުމެއްގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި މައްސަލައިގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙަސަން [illegible] [illegible].

53. އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible]، [illegible] [illegible] ޙަސަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[22] [illegible] 23 [illegible] 2023 [illegible] (01) [illegible]

54. ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ތިންވަނަ އަދި ފަސްވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި، [illegible] 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހަށް ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ރަނގަޅަށް [illegible]، [illegible] 1 (އެކެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތުން ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދާއި ހަސަން އިބްރާހީމާ [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްއާ މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދު [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދާއި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ހަސަން އިބްރާހީމް 1 (އެކެއް) [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

55. މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދު [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުލްމަޖީދަށް [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވ. މުޙައްމަދު މުޞްޠަފާ[23] ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުޞޫލުގެ ދަށުން، ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ ޒިންމާއެކެވެ.

56. ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ފަދައިން، އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއަކަށްނުވާ މުޙައްމަދު ރިޟާގެ ބުނުމަކަށް ބަލާފައި، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤާ ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރަން ޙަސަން އިބްރާހީމް ބަލައި، އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއަކަށްނުވާ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުންތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއްނުވެއެވެ.

57. ޙަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްގެ ނަމުގައި ނުވާކަމާއި، ޙަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޙަސަން އިބްރާހީމް [illegible] 1 (އެކެއް) ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު އަބްދުއްރައްޒާޤްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1 (އެކެއް) ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

58. އެގޮތުން، [illegible] ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި "[illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 [illegible] [illegible]"[24] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] ޙަސަން[25] ގެ ޝަރީޢަތުގައިވާ އުޞޫލާ [illegible]، މި [illegible] [illegible]

---

[23] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ ޝަރީޢަތް.

[24] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ "[illegible] [illegible] [illegible]" ގެ ނިންމުމުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާގެ (ހ).

[25] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/100 ގެ ޝަރީޢަތް.

ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އަދި އެގޮތަށް ނިންމުމަކަށް ޕޯސްޓްމޯޓަމްގެ ސަބަބެއް މައްސަލައިގެ އެހެނިހެން ދިރާސާތަކުންވެސް ސާބިތުވާކަށްނުވެއެވެ.

59. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ (ހައުސިންގ)[26] ޤަޟިއްޔާއާއި، އަދި ކޯޓުގެ ހައުސިންގ ވ. ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[27] ޤަޟިއްޔާގައި، ކޮންޓްރެކްޓް ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ނަގައިދޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގެ ކުރިން އަސާސީ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ޚިލާފުވި [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް ހަވާލާ ދީފައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ސެންޓަރ އެންޓަރޕްރައިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ގްރޫޕް އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[28] ޤަޟިއްޔާގައި، [illegible] ކޮންޓްރެކްޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

60. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ބަޔާން [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

61. ބަޔާން [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[26] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/59 ޤަޟިއްޔާ.
[27] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/85 ޤަޟިއްޔާ.
[28] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ.

އަންގާފައިނުވާކަން [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ބަހުން އެނގެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއަކަށްނުވާ، އަދި ހަސަން އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް އިލްތިޒާމެއް ނުވަތަ ޙައްޤެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

62. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުރުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ގެ މައްސަލާގައި، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ފުރަތަމަ، ދެވަނަ، އަދި ހަތަރުވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލައިގަން މި ކޯޓުން ވަގުތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކެއްނޫނެވެ. އެހެންކަމުން، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ އިސްތިއުނާފުގެ [illegible] ތިންވަނަ އަދި ފަސްވަނަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގައި ވާނީ [illegible] [illegible] ދެކެވެއެވެ.

63. އެހެންކަމުން، ހަސަން އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައިވާ [illegible] [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] ގޮތް [illegible]، އެއްބަސްވުމާ [illegible] ސަބަބުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ބަދަލެއް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ފުރަތަމަ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުން މި ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމަންޖެހޭކަމަށް ދެކެމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާގުޅޭ

64. މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައިވާ މައިގަނޑު ބަހުސަކީ، ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] މަސައްކަތް ނިންމުމުގައި އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމުގައެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤުގެ ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައިވާ މައިގަނޑު [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ހަސަން އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] މުއްދަތުގެތެރޭގައި [illegible] ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ފާސިދު ސަބަބު ސާބިތުކުރައްވާފައިވާތީ، އެ ނިންމުން ބަދަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ.

65. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި، މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤާއި ހަސަން އިބްރާހީމާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤު [illegible]، އެ [illegible] ސަބަބުން ހަސަން އިބްރާހީމަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އަދި ހަސަން އިބްރާހީމް ހުށަހެޅި [illegible] މައްސަލައެވެ. މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤުގެ [illegible] ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދެއްވުމުގައި، އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވަނީ ހަސަން އިބްރާހީމްކަމަށް [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] ދަޢުވާގައި އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރައްޒާޤުކަން [illegible] ހަސަން އިބްރާހީމްކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ.

66. މި ނިންމުމުގެ 46 ވަނަ ނުކުތާއިން 63 ނުކުތާގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައި، މި މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ [illegible] މި ނިންމުމުގެ 5 ވަނަ ނުކުތާއިން 12 ވަނަ ނުކުތާގެ ނިޔަލަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާ ފަރާތަކީ، އެ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ދޭންޖެހޭނަމަ، ބަދަލުގެ މިންވަރު [illegible] ކަނޑައަޅަން ޖެހޭކަމަށް ދެކެމެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

67. ބުނެވިދިޔަ ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނިންމަންފެނެއެވެ.

67.1 މި މައްސަލައިގެ މައިގަނޑު މުސްތަޢުނިފު ޙަސަން އިބްރާހީމާއި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނާ ދެމެދު ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ދި ހަމަޖެހުނުކަމަށް ކަމަށްވާއިރު، އެ މުސްތަޢުނިފުން ދަޢުވާކުރި ކޯޓުން ގޮތުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާޠިލުކުރުމަށާއި؛

އަދި

67.2 މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފޯރުވި އުސޫލުތަކުގެ އަދިގައި، ޙަސަން އިބްރާހީމްގެ ވަކީލުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާގައިވާ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެއިވެސް އެއްބަސްވުމުގެ ކޮންސިޑަރޭޝަން ކޮންޓްރެކްޓުތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރުގައިވެސް އުސޫލުތަކާ ސަބަބުން އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން ބަދަލުގެ ނަގައިދިނުމަށްޓަކައި، ބަދަލުގެ ނަގައިދޭނެކަމަށް ވަކާލާތު ދިނުމަށް އަމުރު ބަޔާންކޮށްފައި ގޮތުގެ ނިންމާފައިވާކަމަށްޓަކައި، މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ރިމާންޑު ކުރުމަށް ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަރީޤުން މުޤައްދަމު ކުރުމުގެ ޚަރަދު

68. ފަރީޤުން ދިފާޢު ފަރާތުގެ ޚަރަދު ހޯދައިދޭން ނުކުރެވެ.

ފަރީޤުން އުޖޫރަ މުޤައްދަމުކުރުމުގެ ޚަރަދު

69. ފަރީޤުން ދިފާޢު ފަރާތުގެ ޚަރަދު ހޯދައިދޭން ނުކުރެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން[29]

70. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާއާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން މުރާފަޢާތުގެ ގަވާއިދު[30] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅަންވާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[31] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަބަބުތައް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓު ދޫކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ސަބަބުތައް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓު ދޫކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[32] އެހެންކަމުން، ސަބަބުތައް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[33]

---

[29] ކޯޓުން މައްސަލައިގެ ބުނާ ނިންމުމަށްފަހު، އެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ފަރާތުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ކޯޓަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ނޯޓިސް ހުށަހަޅައި ތަރުތީބުން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ އަދި މިކަން ސަބަބުތައް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[30] މިކަމުގައި ދެވޭ އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[31] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

[32] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

[33] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

ޙުކުމް

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދިޔަ ސަބަބުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ރުހުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/197 އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/213 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ތަފްޞީލާއި ގުޅިގެން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1175/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އަލުން ބަލައި ޙުކުމް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ފައިސަލުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު [illegible]
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible]